

zowane pozwolą rozwikłać zagadkę. Z kolei wydawnictwo bePuzzled zaproponowało serię, w której rozwiązanie literackich kryminalnych zagadek kryje się w puzzlach, które trzeba ułożyć (a jedyną wskazówką – bo brak tu obrazków wzorcowych – są przeczytane wcześniej niedokończone historie). Warto tym mniej lub bardziej (roz)grywalnym tek-

stom się przyglądać. Bo choć często jeszcze grywalność bywa jedynie efektywnym dodatkiem, znajdują się przykłady pokazujące, że może też wiele wnieść do literatury.

AGNIESZKA PRZYBYSZEWSKA

Katedra Teorii Literatury
Instytut Kultury Współczesnej UŁ

Biblioteki i sieci

Wstęp

Sieci nauczycieli czy dyrektorów i sieci szkół i instytucji są już od kilkunastu lat powszechnie stosowanym rozwiązaniem w zakresie doskonalenia kwalifikacji zawodowych w krajach Europy Zachodniej. Ułatwiają wymianę doświadczeń, poznawanie dobrych rozwiązań praktycznych, generowanie pomysłów, inicjowanie nowych działań, a tym samym rozwój kompetencji skupionych w ich ramach uczestników. Stanowią dobre uzupełnienie innych form doskonalenia nauczycieli, takich jak szkolenia, warsztaty czy spotkania zespołów przedmiotowych. Ponadto udział nauczycieli w pracach sieci daje im możliwość stałego kontaktu z osobami, które zmagają się z podobnymi wyzwaniem. Zaś wymiana doświadczeń oraz wspólne poszukiwanie rozwiązań problemów pozwalają nauczycielom i dyrektorom spojrzeć na określone trudności z różnych perspektyw¹.

Rola bibliotek pedagogicznych, a zmiany systemu doskonalenia nauczycieli

Ośrodek Rozwoju Edukacji w ramach projektu *System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym*

wspomaganiu szkół wprowadza nowy model wspierania szkół i doskonalenia nauczycieli. Proponowane rozwiązania nie ograniczają się do doskonalenia pracy poszczególnych nauczycieli, ale całej szkoły.

Ważną rolę pełnią instytucje wsparcia – w tym biblioteki pedagogiczne.

Warto zauważyć, że od przyszłego roku (2016) obowiązkiem bibliotek pedagogicznych będzie właśnie wspomaganie rozwoju szkół poprzez: pomoc w diagnozowaniu potrzeb szkoły, ustalanie sposobów działania prowadzących do zaspokojenia tych potrzeb, planowanie form wspomaganie i ich realizację, wspólną ocenę efektów i opracowywanie wniosków do dalszej pracy, a także organizowanie i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli i dyrektorów z różnych szkół i placówek oświatowych.

Jak zwraca uwagę Danuta Elsner w warunkach reformy polskiego systemu doskonalenia, **konieczna jest ścisła współpraca wszystkich jego podmiotów**, czyli placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych i bibliotek pedagogicznych². Do tej pory miały one swoje wyodrębnione zakresy działań, a kontakty

---

¹ D. Elsner, *Sieć. Mam takie marzenie...*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2014.

² D. Elsner, *Sieć. Mam takie marzenie...* [www.doskonaleniawspolnosc.pl].

merytoryczne nawiązywały rzadko, jeśli w ogóle, jednak, jak zauważa autorka – **w związku z nowymi zadaniami, współpraca między nimi wydaje się obecnie czymś nieodzownym.**

Placówki te mogą, co prawda, samodzielnie realizować powierzone im prawem zadania (wspomaganie i sieci), jednak nieuniknione w takiej sytuacji będą konflikty kompetencyjne – „wchodzenie sobie w paradę”, zawłaszczanie pola działania lub pozostawianie „ziemi niczyjej”. Tymczasem dzięki współdziałaniu będzie można:

a) podzielić się zadaniami tak, aby każda placówka realizowała to, co potrafi i może najlepiej;

b) praktykować zespołowe uczenie się w sieci i gromadzić własne doświadczenia w tym zakresie;

c) skoordynować wsparcie udzielane szkołom i sieciom (nauczycieli, dyrektorów, szkół) w ramach jednostki samorządu terytorialnego;

d) opracować wspólną ofertę, aby w jak najwyższym stopniu odpowiadała na potrzeby nauczycieli i szkół³.

Sieci współpracy i samokształcenia

Sieć współpracy i samokształcenia to zespół nauczycieli, współpracujących ze sobą w ramach wybranego zagadnienia. Jego istotą jest umożliwienie kontaktu, wymiany poglądów, dostępu do informacji, a także współdziałanie, które wpływa na doskonalenie warsztatu pracy nauczycieli i w efekcie na zmiany sposobu prowadzenia lekcji, wprowadzania nowych treści, organizację zajęć itp. Podstawą funkcjonowania sieci są systematyczne relacje nauczycieli oparte na zaufaniu i wzajemności.

Osoby, które skoordynowały już pracę sieci jako **czynniki sukcesu** tego rozwiązania, wymieniają⁴:

³ D. Elsner, *Sieć. Mam takie marzenie...*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2014.

⁴ Raport końcowy „Ewaluacja modernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli” – <http://www.ore.edu.pl/s/1480>.

- uczestnictwo w sieci nauczycieli, którym „się chce”, którzy są bardziej aktywni od innych,
- dobrze dobrane tematy – konkretne i wspólne dla wszystkich uczestników sieci,
- dbałość o jakość wsparcia – możliwość korzystania z pomocy ekspertów, ciekawych materiałów itp.,
- ustalony harmonogram działań pracy sieci,
- dobór zmotywowanych koordynatorów sieci – potrafiących moderować pracę grupy, posiadających wiedzę na dany temat.

Doświadczenia z pilotażu nowego systemu doskonalenia nauczycieli

Nowy model doskonalenia jest obecnie sprawdzany bezpośrednio w placówkach oświatowych. W 160 powiatach i w ponad 6 tys. szkół i przedszkoli prowadzony jest pilotaż nowych rozwiązań. Obejmuje on zarówno organizację wspomagania poszczególnych placówek, jak i sieci współpracy i samokształcenia. W opracowywaniu celów oraz zadań pracy sieci pomocne były przykładowe plany działania opracowane przez Ośrodek Rozwoju Edukacji⁵.

W jednym z powiatów, w którym istnieją trzy odrębne placówki, podzielono się zadaniami w następujący sposób. Rolę SORE (szkolnego organizatora rozwoju edukacji – przyp. aut.) odgrywają głównie pracownicy placówki doskonalenia nauczycieli. Po przeprowadzeniu diagnozy potrzeb zapraszają szkoły zainteresowane podobnymi problemami do pracy w sieci. Jeśli problem dotyczy trudności dydaktycznych czy wychowawczych, koordynatorem sieci zostaje pracownik poradni psychologiczno-pedagogicznej, jeśli edukacji czytelniczej – biblioteki pedagogicznej, jeśli EWD – pracownik placówki doskonalenia nauczycieli, który zna to zagadnienie, itp.⁶.

⁵ <http://www.ore.edu.pl/s/268>

⁶ D. Elsner, *Sieć. Mam takie marzenie...*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2014.

Ponadto, biblioteka pedagogiczna przygotowuje tematyczne zestawy literatury dla poszczególnych problemów. Szkołom (a nie konkretnym nauczycielom) wypożycza na semestr lub rok szkolny pewną liczbę książek, które zostają zdeponowane w bibliotece szkolnej i rotacyjnie są czytane przez nauczycieli.

Ze względu na posiadane zasoby oraz kompetencje nauczycieli bibliotekarzy, biblioteki mogą przede wszystkim pomóc w dotarciu do literatury związanej z poruszonym tematem. Biblioteki często pomagają również w wykorzystaniu narzędzi nowoczesnych technologii w pracy szkoły. Ze względu na lokalizację oraz możliwości lokalowe, część bibliotek jest miejscem spotkań sieci – organizują spotkania dla nauczycieli, również we współpracy z innymi instytucjami wspomagania.

Biblioteki pedagogiczne koordynują pracę wielu sieci. Są to głównie sieci nauczycieli bibliotekarzy. Przykładem może być tu „Sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli bibliotekarzy szkolnych powiatu sandomierskiego” koordynowana przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Kielcach. Uczestnicy sieci wspólnie zdefiniowali cele i plan działania. Zaplanowano szereg spotkań, dokonano wyboru form pracy. Określono, które obszary wymagają wsparcia eksperta. Spotkania odbywają się w budynku PBW, na stronie biblioteki zamieszczane są notatki dotyczące spotkań oraz zdjęcia, natomiast opracowane

przez uczestników materiały zamieszczane są na platformie internetowej. I choć praca sieci nadal trwa, już teraz uczestnicy dostrzegają, że jej funkcjonowanie przyczyniło się do integracji środowiska nauczycieli bibliotekarzy, którzy zyskali dzięki niej wsparcie koleżeńskie i eksperckie. Uczestnicy sieci podkreślają wagę spotkań bezpośrednich i możliwość wymiany doświadczeń. Takie działania pozytywnie wpływają na wizerunek biblioteki pedagogicznej w środowisku szkolnym, pozwalają na nawiązanie ścisłej współpracy biblioteki z nauczycielami bibliotekarzami, a w konsekwencji na lepsze diagnozowanie potrzeb szkół i nauczycieli.

Podsumowanie

Sieci współpracy i samokształcenia to ważny element pracy rozwojowej nauczycieli. Dobrze, jeśli w podejmowanych działaniach aktywnie uczestniczą biblioteki pedagogiczne. Dziś świat stawia przed wszystkimi uczestnikami systemu oświaty nowe wyzwania – pracownicy bibliotek pedagogicznych mogą odegrać na drodze rozwoju istotną rolę. W sposób naturalny dzielą się wiedzą, co więcej, potrafią zarządzać tym procesem, stanowią więc doskonałe środowisko wsparcia dla tych, którzy tej wiedzy, a także nowych umiejętności potrzebują.

**JAROSŁAW KORDZIŃSKI
JAKUB OSIŃSKI**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Działania współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego